

สรุปประเด็นการจัดการความรู้ หัวข้อ “จรรยาบรรณในการทำวิจัยของอาจารย์”

ครั้งที่ 1 (วันที่ 21 พฤษภาคม 2558 ณ ห้องประชุมคณะนิติศาสตร์ มฉก.)

ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ เอกบุตร ได้ร่วมแลกเปลี่ยนกับที่ประชุมว่าคณะนิติศาสตร์ใช้ประกาศมหาวิทยาลัยที่ 036/2549 เกี่ยวกับจรรยาบรรณอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเป็นตัวอ้างอิงสำหรับการเผยแพร่จรรยาบรรณของอาจารย์คณะนิติศาสตร์ นอกจากนั้นแล้วคณะยังได้มีการประกาศกำหนดเกี่ยวกับจรรยาบรรณการทำวิจัยของอาจารย์ ตามประกาศคณะนิติศาสตร์ ที่ 003/2556 ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ได้แก่

- (1) มีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในการทำวิจัยและการบริหารงานวิจัย
- (2) ดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด
- (3) มีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาที่ทำกรวิจัย
- (4) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต
- (5) เคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ที่ใช้ตัวอย่างในการวิจัย โดยเฉพาะการปฏิบัติตาม
- (6) ไม่ละเมิด โดยการทำซ้ำ คัดลอก บางส่วนหรือทั้งหมดในผลงานวิชาการหรืองานสร้างสรรค์ของผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของผลงาน
- (7) มีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย
- (8) นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ
- (9) เคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น
- (10) คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

รองศาสตราจารย์ ลาวัณย์ หอนพรัตน์ ให้ความเห็นว่าการวิจัยเชิงนิติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเอกสารที่จะมีประเด็นปัญหากระทบต่อจรรยาบรรณการทำวิจัย คือ การละเมิดลิขสิทธิ์งานของผู้อื่น ไม่ว่าจะป็นการทำซ้ำ คัดลอก บางส่วนหรือทั้งหมดของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งนักวิจัยต้องพึงระมัดระวังเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการตรวจสอบการละเมิดลิขสิทธิ์ ทำให้สามารถรู้ได้ว่าผู้วิจัยมีการลอกผลงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นหรือไม่

อาจารย์ธนาชัย สุนทรอนันตชัย ได้ให้ข้อมูลว่าปัจจุบันมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยกรณีที่ต้องมีการเก็บข้อมูลจากคน ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (แม้กระทั่งเป็นการวิจัยเอกสารก็ควรต้องผ่านการพิจารณาด้วย เพราะบางวารสารที่จะตีพิมพ์ผลงานวิจัยอาจร้องขอ) เพื่อตรวจสอบว่าระเบียบวิธีวิจัยไม่มีการดำเนินการที่กระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล อันเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรมการวิจัย

ครั้งที่ 2 (วันที่ 25 พฤษภาคม 2558 ณ ห้อง MBA 3 อาคารอำนวยการ)

การประชุมอบรมหัวข้อ “คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัย” จัดโดยสำนักพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยมีวิทยากรบรรยาย ได้แก่ ดร.สุรพล จันทร์อาทิตย์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยากรได้ให้ความหมายของจรรยาวิชาชีพวิจัยหรือจริยธรรมการวิจัย ว่าหมายถึง ประมวลหลักความประพฤติที่แสดงถึงมาตรฐานการปฏิบัติงาน และความมีจริยธรรมการวิจัย เพื่อรักษา และส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของความเป็นนักวิจัยในสาขาวิชาชีพตน โดยจริยธรรมการวิจัยไม่ได้บัญญัติขึ้นเพื่อการควบคุมหรือบังคับให้บุคคลในวิชาชีพวิจัยต้องปฏิบัติตาม แต่เพื่อเป็นแนวทาง การแนะนำ หรือสนับสนุนให้บุคคลในวิชาชีพวิจัยไม่ว่าสาขาใดทราบถึงแนวทางที่ควรปฏิบัติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพและความมีคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ได้รับการยอมรับจากสถาบันหรือองค์กรหรือประชาคมวิจัยว่าเป็นแบบอย่างที่ดี

วิทยากรให้ข้อมูลว่า จรรยาวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัติ มีการกำหนดแนวทางไว้ ได้แก่ นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ทำงานวิจัยอย่างเต็มความสามารถ ต้องเปิดกว้างทางความคิด มีความยุติธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดี และมีอิสระทางวิชาการและทำงานอย่างไม่มีอคติ ครอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย รวมถึงการเผยแพร่ผลงานวิจัย นอกจากนั้นแล้ว ในปัจจุบันยังต้องมีการพิจารณาถึงจริยธรรมการวิจัยในคน และจริยธรรมการวิจัยในสัตว์

ตัวอย่างการประพฤติผิดจรรยาวิชาชีพวิจัย มีสิ่งทีนักวิจัยต้องพึงระวัง เช่น การสร้างข้อมูลเท็จ การปลอมแปลงข้อมูล การลอกเลียนผลงานหรือโจรกรรมทางวิชาการ การละเมิดผลงานของผู้อื่น เป็นต้น